

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/4460-11

14. februar 2020

Oppdragsbrev til Miljødirektoratet, Norsk Polarinstitut, Riksantikvaren og Sysselmannen på Svalbard

Klima – og miljødepartementet (KLD) viser til tildelingsbrev for 2020 for Miljødirektoratet, Norsk Polarinstitut, Riksantikvaren og Sysselmannen, og gir med dette i oppdrag å utarbeide et felles høringsnotat vedrørende endringer i miljøregelverket på Svalbard.

Målene for miljøvernet på Svalbard, slik de er fastsatt i Meld. St. 32 (2015-2016) og svalbardmiljølovens formålsbestemmelse i § 1, skal ivaretas. Det arktiske miljøet på Svalbard er svært sårbart. I dag kommer belastningen av klimaendringer og økt ferdsel i tillegg. Dagens regelverk ble utarbeidet i en tid med mindre ferdsel enn i dag, og klimaendringene var på et annet nivå. For å ivareta miljømålene og bevare natur- og kulturminneverdiene, må det nå vurderes nye reguleringer. Det er behov for at direktoratene og Sysselmannen på Svalbard samarbeider om en helhetlig gjennomgang av praksis og regelverk, slik at de ulike tiltakene det er behov for ses i sammenheng.

På denne bakgrunn fikk direktoratene og Sysselmannen følgende oppgaver i tildelingsbrev for 2020:

- Miljødirektoratet skal arbeide for å sikre at den samlede belastningen av ferdsel og annen menneskelig aktivitet ikke øker, med spesiell vekt på besøksforvaltning både i og utenfor verneområdene (prioritering 126).

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Madeleine Zengler
Jakobsen
22 24 57 81

- Sysselmannen skal gjennomgå utviklingen i reiselivsaktiviteten på Svalbard og vurdere konsekvensene for de overordnede miljømålene i svalbardpolitikken. Dette skal særlig ses i lys av samlet belastning og økt sårbarhet på grunn av klimaendringer og føre vår-prinsippet (oppgave 6.5).
- Norsk Polarinstitutt (NP) skal styrke kunnskapen om miljøbelastningen av cruisetrafikk og annen ferdsel og menneskelig aktivitet på Svalbard og om den samlede effekten av dette og økt sårbarhet på grunn av klimaendringer, samt effekten av aktuelle tiltak (prioritert oppgave under resultatområde 6).
- Riksantikvaren skal i samarbeid med Miljødirektoratet, NP og Sysselmannen gjennomgå utviklingen i reiselivsaktiviteten på Svalbard og vurdere konsekvensene for de overordnede miljømålene i svalbardpolitikken (oppdrag under resultatområde 6).

Dette oppdragsbrevet presiserer og utfyller det nærmere innholdet i det arbeidet som skal gjøres, og som skal resultere i et felles høringsnotat om endringer i miljøregelverket på Svalbard.

Et utkast til forslag til høringsnotat sendes Klima- og miljødepartementet innen 1. mai 2020. Etter tilbakemelding på utkastet fra KLD innen 15. mai, skal Miljødirektoratet innen 1. juni ha oversendt KLD et endelig forslag til høringsnotat. Klima- og miljødepartementet vil deretter ta stilling til forslaget, og gi Miljødirektoratet i oppdrag å gjennomføre en høring av forslag til regelverksendringer. Departementet tar sikte på å gi oppdrag om høring av regelverksforslaget i løpet av september 2020.

Forslag til høringsnotat skal inneholde konkrete forslag til lov- og forskriftsendringer i svalbardmiljøloven og tilhørende forskrifter, begrunnelser for de foreslåtte endringene og en vurdering av de administrative og økonomiske konsekvensene.

Dersom direktoratene eller Sysselmannen ser behov for ytterligere kunnskapsgrunnlag for å vurdere andre tiltak eller en videreutvikling av de tiltakene som foreslås, ønsker departementet også en redegjørelse for hvilken kunnskap det er behov for å hente inn.

Oppdraget om endringer i miljøregelverket på Svalbard skal prioriteres foran arbeidet knyttet til å utarbeide forvaltningsplan for Sentral- Spitsbergen og vurdering av vern av Nedre Adventdalen.

Konsekvensendringer for andre elementer i tildelingsbrevene til Sysselmannen og Miljødirektoratet

Oppdraget innebærer en vurdering av behovet for endringer i verneforskriftene på Sentral-Spitsbergen. Slike regelverksendringer vil kunne bli førende for innholdet i forvaltningsplanen for Sentral-Spitsbergen. Regelverksendringene må derfor være besluttet

før forvaltningsplanen ferdigstilles. Samtidig vil det være formålstjenlig å samkjøre deler av forvaltningsplanarbeidet med regelverksarbeidet som omfattes av oppdraget her.

Det igangsatte arbeidet med å vurdere utvidelse av Nordenskiöld Land nasjonalpark og endringer i verneforskriften, samt forslag til endringer i andre verneforskrifter, gjennomføres parallelt og fullføres innenfor fastsatte frister. Arbeidet med disse oppdragene samkjøres der dette er hensiktsmessig.

På denne bakgrunn, får oppdraget betydning for frister og gjennomføring i tildelingsbrevene til Sysselmannen og Miljødirektoratet, slik:

Fristen for deler av oppgave 6.3 i tildelingsbrevet til Sysselmannen på Svalbard endres, ved at fristen 1. juli 2020 utsettes til 31. mai 2021, for ferdigstillelse av et høringsutkast for forvaltningsplaner for Sentral-Spitsbergen som skal til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet. Når det gjelder oversendelse av verneforslag for utvidelse av Nordenskiöld Land nasjonalpark for faglig gjennomgang i Miljødirektoratet, fastholdes fristen 1. juli 2020.

For Miljødirektoratet betyr det at arbeidet med prioritering nr. 126 om faglig gjennomgang og høring av Sysselmannens forslag til forvaltningsplan for Sentral-Spitsbergen, utsettes inntil Sysselmannen har utarbeidet dette. Oppdraget utsettes til tildelingsbrev for 2021. Faglig gjennomgang av forslag om utvidelse av Nordenskiöld Land nasjonalpark skal skje i samme prosess som arbeidet med regelverksendringene som gis i oppgave i dette oppdragsbrevet.

Generelle føringer for arbeidet

Formålet med arbeidet er å redusere den samlede påvirkningen fra ferdsel på Svalbard, for å opprettholde målene for miljøvernet på Svalbard slik de er fastsatt i Meld. St. 32 (2015-2016) og svalbardmiljølovens formålsbestemmelse i § 1. Utgangspunktet for arbeidet er den spesielle og generelle stedsspesifikke kunnskapen vi har om sårbart dyreliv, sårbar natur og kulturminner.

Prinsippene om samlet belastning og føre vår, jf. svalbardmiljøloven §§ 7 og 8, er sentrale i vurderingene. Føre vår-prinsippet har en særlig betydning for Svalbard i lys av de miljømål som er satt, og den sterke vektleggingen av å bevare den nær upåvirkede villmarksnaturen. Prinsippet tilsier at det skal legges inn en god margin for å sikre god trygghet for miljøet, i de beslutningene som tas. Dersom den samlede belastningen innebærer at miljømålene og verneverdiene trues, må det settes inn tiltak for å beskytte mot dette, selv om man ikke har full visshet om problemets omfang. Særlig sårbare natur- og kulturminneverdier på Svalbard som utsettes for økt belastning fra ferdsel, kan ødelegges for alltid.

Regelverket skal være enkelt å forstå for brukerne, enkelt å håndheve og ikke være for ressurskrevende for Sysselmannen å føre tilsyn med. Dette tilsier blant annet at regelverket heller skal være grovmasket enn finmasket. Videre ser departementet behov for en avvikling av systemer med egenregulering, for eksempel bestemmelser som krever utarbeidelse av stedsspesifikke retningslinjer for organiserte turopplegg. Disse er kompliserende ved at det

skilles mellom individuell ferdsel og organisert ferdsel. Det skal legges opp til en ensartet begrepsbruk både i lov og forskrift, eksempelvis kan det være hensiktsmessig å kun bruke uttrykket ferdselsforbud, ikke ilandstigningsforbud.

Det er viktig at man i arbeidet vurderer ulike toleransegrenser avhengig av om man er innenfor et verneområde, nær lokalsamfunn eller villmarken ellers.

For alle vernekategorier har verneformålet betydning for vurderingen av hvilke restriksjoner man kan fastsette, spesielt gjelder dette for forskrifter om vern av naturreservater. For vernekategoriene nasjonalpark, verneområder for geotoper og biotoper, og kulturmiljøområder må nye vernebestemmelser også oppfylle de grunnleggende kravene til hvilken ivaretagelse av miljøverdier vernekategorien alltid skal medføre.

Føre vår-prinsippet tilsier at strengere reguleringer kan innføres inntil avbøtende tiltak er på plass. En aksept for økt påvirkning i noen områder og forbud eller strenge restriksjoner i andre områder kan også vurderes, dersom dette anses og begrunnes som den beste løsningen.

Departementet ønsker også modernisering og forenkling av eksisterende forskrifter, i tillegg til en vurdering av nye eller endrede bestemmelser. En oppdeling av store verneforskrifter bør også vurderes. Nye bestemmelser i forskrifter bør utformes generelt slik at de ikke raskt blir utdatert, særlig der det er nødvendig av hensyn til teknologisk utvikling eller andre relevante utviklingstrekk.

Videre er det ønskelig å unngå utstrakt bruk av spesielle soner knyttet til bestemmelser i forskrifter. Der det er behov for kartvedlegg, er det viktig at disse utformes og formidles på en tilgjengelig og brukervennlig måte.

I arbeidet med endringer i miljøregelverket, er det naturlig å se hen til relevante forslag om endringer i forskrift om turisme, feltopplegg og annen reisevirksomhet på Svalbard (turistforskriften) der forslag om endringer også kan ha betydning for endringer i miljøregelverket. Turistforskriften hører inn under Justis- og beredskapsdepartementet.

Klima- og miljødepartementet vil vurdere utvidelse av tungoljeforbudet og størrelsesbegrensninger for skip. Dette vil innarbeides i felles høringsbrev.

Konkrete regelverksendringer direktoratene og Sysselmannen bes vurdere

Med utgangspunkt i prinsippet om samlet belastning og føre vår-prinsippet skal direktoratene og Sysselmannen vurdere endringer i regelverket for å styrke beskyttelsen mot miljøbelastninger som vegetasjonsslitasje, forringelse av kulturminner, forstyrrelse av dyreliv, risiko for innførsel av fremmede arter osv.

Nedenfor følger en liste over konkrete forslag til endringer som skal inngå i vurderingene, men listen er ikke ment å være uttømmende. Dersom direktoratene eller Sysselmannen ser også andre typer tiltak som hensiktsmessige, skal forslag til høringsnotat inneholde også slike tiltak.

Regulering av ferdsel og leiropphold

- Absolutt ferdselsforbud i visse områder

- Ferdselsforbud i visse områder, men med visse unntak fra forbudet, for eksempel:
 - o med unntak for visse deler av området (geografiske unntak)
 - o med unntak for visse deler av året
 - o med unntak ved snødekt mark
 - o med unntak på visse vilkår, for eksempel ved bruk av sertifisert guide o.a.
 - o med visse unntak etter særlig tillatelse fra Sysselmannen

- Andre former for ferdselsreguleringer, for eksempel:
 - o regulering av ferdsel i sjø, herunder forbud mot isbryting, hastighetsbegrensning, motorkraft og regulering av antall båter eller personer – i områder eller på lokaliteter
 - o regulering av visse typer farkoster i sjø, som miniubåter, undervannsdroner o.l.
 - o endringer i motorferdselregelverket, herunder behov for skuterleder og/eller utvidelse av skuterfrie områder
 - o regulering av andre former for ferdsel, som kiting, sykling med og uten motor, idrettsarrangement og andre større arrangement, hundspannkjøring, og lignende.
 - o forslag til bestemmelse i svalbardmiljøloven om bruk av droner
 - o vurdere bestemmelser for avstandsregulering for andre arter enn isbjørn

- Endringer i regelverket om telting og leiropphold o.l. av hensyn til naturmiljøet og kulturminner.

Regelverket om isbjørn

En innskjerping og tydeliggjøring av innholdet i svalbardmiljøloven § 30 fjerde ledd, om forstyrrelse av isbjørn, skal vurderes, for eksempel i form av en absolutt avstandsgrense med god margin, og/eller fjerning av de alternative vilkårene i bestemmelsen.

Formålet er å gi isbjørn bedre beskyttelse mot forstyrrelser og påvirkning. Et relevant hensyn er risikoen for alvorlig konfrontasjon mellom isbjørn og mennesker, dersom isbjørn tilvenner seg mennesker og ulike skremmemidler og dermed blir vanskeligere å skremme. Samtidig bør endringene gjøre bestemmelsen tydeligere enn dagens regelverk, både av hensyn til enkel formidling av innholdet og av hensyn til håndhevingen.

Videre prosess

Arbeidet organiseres som et prosjekt i Miljødirektoratet - med en direktoratsgruppe – med deltakelse fra Miljødirektoratet, Norsk Polarinstitutt, Riksantikvaren og Sysselmannen. Prosjektgruppen i Miljødirektoratet utarbeider forslag til endringer i regelverket etter faglige innspill i direktoratsgruppen.

Miljødirektoratet avklarer på et tidlig tidspunkt på hvilke områder det kreves skriftlige innspill fra Sysselmannen og Riksantikvaren, utover kommentarer til utkast. Norsk

Polarinstitutt bidrar med råd i direktoratsgruppen og utarbeider ekspertvurderinger og sammenstillinger på oppdrag fra Miljødirektoratet. Bestillingene skal komme tidlig til Polarinstituttet, helst februar/mars.

Direktoratene og Sysselmannens hovedoppgaver:

- Miljødirektoratet: Utarbeide utkast til høringsnotat og avholde møter i direktoratsgruppen.
- Sysselmannen: Delta i direktoratsgruppen. Utarbeide notat på oppdrag fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og spille inn til utkast til høringsnotat. Ha ansvar for informasjon på Svalbard, motta innspill og oppsummere disse for direktoratsgruppen. Informere direktoratsgruppen om arbeidet med turistforskriften.

Sysselmannen har i tildelingsbrevet pkt. 8.1.20 fått i oppdrag av Justis- og beredskapsdepartementet å utarbeide forslag til endringer i turistforskriften. Sysselmannen må involvere de øvrige i direktoratsgruppen i dette arbeidet for å se helheten og sammenhengene.

- Riksantikvaren: Delta i direktoratsgruppen. Levere skriftlige innspill til Miljødirektoratet til høringsutkast på områder av betydning for kulturminner.
- Norsk Polarinstitutt: Delta i direktoratsgruppen. Innspill til utkast der det er naturlig for instituttet, og utarbeide ekspertvurderinger og sammenstillinger på oppdrag fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren.

Med hilsen

Aud Ingvild Slettemoen (e.f.)
avdelingsdirektør

Madeleine Zengler Jakobsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Norsk Polarinstitut	Framsenteret	9296	TROMSØ
Riksantikvaren	Postboks 8196 Dep	0034	OSLO
Sysselmannen på Svalbard	Postboks 633	9171	LONGYEARBYEN